

»To ste hudobni!«

»Mar si ti! Poglej, kako ti ženin ponuja vino, pa ga ne piješ. Vsaj kozarec primi!«

Francka je prijela kozarec, pogledala trenotek Petra, in pravi: »Naj se zgodi tako, da bi bilo prav obema, da bi se nobeden ne kesal.«

»Tako se govoril!« jo je pohvalil Vence in vsem je nekaj odleglo, ko je spregovorila nekoliko prijažneje.

Po dobri večerji in vinu so postali zgovornejši in zaupljivejši. Francka še desnice ni zmaknila, ko jo je Peter končno vendar stisnil in ji očital: »Prej si bila pa tako osorna!«

Polnoči je bilo že proč, ko sta Košičkova vstala izza mize in se poslavljala z izgovorom, da je nedelja in bo treba zgodaj vstati.

»Torej v sredo zjutraj gremo pismo delat. Vence, ti boš šel z nama. Pa počakaj na Ščitem, da pridemo mimo,« pravi Košiček že med vratmi.

»Bomo pa tudi mi otorej šli!« pripomni Skončni.

Tako se je zmenek s Košičkovimi in Skončnimi naredil.

Ko je Vence lezel pod kovter, je dejal: »Vrag naj me vzame, če bo iz tega kaj! Punca ima svojega Jernejčka v glavi, pa nič drugega.«

Košička sta jo mahala molče domov, nekoliko sta bila že zaspana, nekoliko pa potopljena vsak v svoje misli.

»Kako sta opravila?« je vprašala mati radovedna, ko jima je odpirala vrata.

»I, tako! Naredili smo! V sredo gremo h pismu!« je odgovoril kratko oče, da je mati takoj opazila, da ni vse tako, kakor so mislili in želeli.

»Vendar povejta, kako je bilo!« se je oglasila Mana.

»Nimava kaj povedati. Samo to ti rečem, Štefanova Marjeta naj drugič bolj pogleda in pripravi. Sedaj pojdimo pa spat!«

V nedeljo zjutraj se je brž razvedelo po Kompoljah, do večera je pa govorila vsa fara: »Košičkovi in Skončni so se zmenili.«

V sredo zjutraj je prišel pred Košičkovo hišo s konji in sanmi Martinov Tone, da bo peljal pismarje v Lašče k notarju. Vse je bilo že pripravljeno, tudi Tone je sel na vrečo slame, ki si jo je bil pripravil za sedenje, in si je še zavijal noge v neke cunje, katerim je rekel: plahta. Takrat se je pa ozrla mati po cesti in zagledala žensko, ki je težko gazila sneg; ko je bolj pogledala, je videla, da zamahuje z roko; po košku pa je spoznala Štefanovo Marjeto.

»Joj! Marjeta gre! Marjeta! Čakajte, kaj bo povedala. Vidita, kako z roko zamahuje.«

Ker zunaj ni hotela govoriti, so stopili v hišo, kjer jim je izjavila:

»Danes ne bo treba iti v Lašče.«

»Zakaj ne? Kaj pa je? Kaj to praviš? Ali je kdo bolan? Ali so se Skončni premislili?«

»Nič premislili, vse je v redu, samo neveste ni nikjer. Noč jo je vzela!«

»A-a-a?«

»Ja! Tako je! Še tema je bila, ko je prišla Skončna k meni vsa iz sebe in je rekla: Marjetka, lepo te prosim, pojdi Podgorico h Košičkovim in jim povej, da ni treba hoditi v Lašče, naše Francke ni nikjer. Jaz sem ji rekla, da naj gre sama povedat, pa je jamrala, da ne utegne, in me je le pregovorila, da sem šla vam to le povedat.«

»Lepega dekliča si nam naključila!« ji je očital Košiček jezen. »Fant, kar sleci se! Tako-le je, če se človek babam v roke dá. Nikdar ne vé, pri čem da je.«

Voznika so nato odslovili, za njim je šla pa tudi Marjeta, ki ni imela prav čiste vesti in ki danes ni bila povabljena na pečenjak.

Košičkovi so se nekaj časa gledali, kakor vselej v takih slučajih, ko še ne vedo, kdo je kriv, da se je podjetje ponesrečilo, da bi se mu očitalo.

»To bodo imeli jeziki opraviti,« je dejal Košiček in slekel kožuh, zlezal v zapeček in jezno spuščal dim iz vivčka.

(Dalje.)

Tri gracije.

Narte Velikonja.

I.

Pri teti Marti sem. Letos spomladi mi je umrla mama; Bog sam ve, kje se nahaja moj oče. Morda v Sibiriji, morda na Francoskem, na solunskem bojišču morda; kjerkoli je, samo to želim, da bi se vrnil.

Razen tete nimam nikogar na svetu. Končala sem samostansko šolo; stara sem štirinajst let. Uršulinke so me poslale k teti, ki ima hišo in vrt. Ne vem, kako je to, toda zdi se mi, da me teta ni bila vesela. V očeh je sicer imela solze, ko me je zagledala, vendar me je obšla prvi hip misel, da sem v napatje, da ne ve, kam bi z menoj. Čudna

zadrega se ji je brala na licu. Kako vse drugače sem si predstavljala sprejem: srce mi je burno bilo, ko sem stopala v drugo nadstropje, pričakujoč, da mi pride odpirat sama teta, pa je prišla dekla Magda, ki zmerom molí: »Oče naš, daj naši hiši pravo pokoro...«

Tudi me teta ni dvignila k sebi kakor moja mama. Samo roko mi je dala in v zadregi, ker nisem ničesar drugega vedela, sem ji poljubila roko. Maks, to je moj stričnik, me je pogledal in dejal:

»Kako si še majhna, kakor knofek!«

Odkazali so mi sobico, in ko sem se napravila, me je teta peljala v jedilnico in odrezala

torte. Kako sem se motila; spoznala sem, da me imajo radi in v srcu sem jih prosila odpuščanja za svoje prejšnje misli.

Nekaj dni za tem sem bila v sobici, nekje sem med knjigami iztaknila Maya ter se ukradla skrivaj čitat. Zadremala sem bila, sredi sna pa se mi je zdelo, da slišim odnekod zamolkle glasove. Planila sem pokoncu; v možganih mi je zaživela grozna zavest, da nekdo krade. Strah in nepopisen občutek samote sta me prevzela. Sama ne vem, kako sem prišla v salon. Poslušnila sem; glasovi so prihajali iz tetine sobe. Pritisnila sem na kljuko; vrata so bila od znotraj zaprta. Ne vem, kako sem prišla do glasu, sama sem se prestrašila svojega klica:

»Teta!«

Prisluhnila sem; glasovi so utihnili; slišala sem samo utripanje svojega srca.

»Teta Marta!«

Potresla sem za kljuko in pogledala skozi ključavnico. Kakor bi mignilo, je nekaj zasenčilo odprtino; zdelo se mi je, da je bil rob moškega jopiča.

Nekaj sem zakričala in se nato sesedla ob podbojih. V hipu mi je bilo vse jasno: nekdo je vlomil v hišo in krade. Na misel mi je prišel Maks. Hotela sem vpiti, a ni bilo več glasu iz grla. V sencih mi je tolklo; stisnila sem glavo med dlani in čakala, da se odpro vrata. Kakor bi mi kdo spustil leden curek za vrat, sta me spreletela mraz in vročina, ko je škrnila kljuka v vratih na hodnik; zdelo se mi je, da slišim plazeče se stopinje po stopnicah navzdol. Zbrala sem še enkrat vse svoje moči, planila nazaj v svojo sobo, zaobrnila ključ za seboj, odprla okno in začela vpiti na vrt:

»Maks, Maks! Teta Marta!«

Na vrtu ni bilo nikogar. Pot mi je stal na čelu, drgetaje sem se stisnila za gardino in začela krčevito ihteti. Slišala sem korake v salonu, otrdela sem kakor priklenjena in vzdihnila v smrtni napetosti:

»Marija, ti meni pomagaj!«

Koraki so bili že pri vratih; videla sem, da se je zaobrnila kljuka.

»Odpri!«

Zunaj je bil tetin glas.

V meni je za hip vse zastalo; pomela sem si oči, da se zavem; obšel me je občutek sramu.

»Odpri vendar!«

Odklenila sem, teta je vstopila in me jezno pogledala:

»Čemu tako vpiješ?«

»Ali... ali nihče ne krade?« sem zajecljala v mučni zadregi in čutila, da mi je kri udarila v lice.

»Kje?«

»Tam notri!« sem pokazala v njeno sobo.

»Tam notri? Tam sem jaz, neumnica ti!« me je pogledala osorno, kakor da sem motila. Vprla sem ji pogled v obraz; lica so ji gorela v čudni zardelosti, oči je imela široko odprte, okoli usten ji je igrala trudna poteza. V roki je imela porcelanasto skupino, ki sem jo večkrat že videla v izložbi.

»Ali ste res sama?« sem jo vprašala neverno.

»Kdo pa naj bi še bil?« je rezko odvrnila.

»Meni se zdi, kakor da je nekdo bil, ali ni bil... kakor da je bil tat?«

»Kako, kaj misliš?« se je raztogotila teta in skupino postavila na mizo. »Ali se ti je bledlo, Tinica?« Potegnila me je za seboj. »Ti, Tinica, da si zapomniš, da o teh svojih strahovih ne blebetaš naprej in ne zragljaš vsega Magdi ali Maksu ali komurkoli. Ali si razumela? Da si mi tiho!«

»Toda, teta, če sem pa slišala...«

»Seveda v sanjah. In če bi bila jaz na glas čitala ali molila, bi bila tudi slišala! — Kakô so te nekje sestrašili. Na piškotov, da si opomoreš! Kako so te morali v samostanu sestrašiti.«

Nasula mi je prgišče piškotov in sedla k meni.

»Ali si se zelo zbala?«

Prikimala sem s polnimi usti.

»Sem!«

Moja teta je silno ljubezniva in dobra žena, in ko daje, napravi plemenit obraz.

»No, vidiš — pa ni nič! Kaj naj dela tat pri nas ob belem dnevu? Le pomiri se, Tinica, strah lahko škoduje. Gotovo si čitala in zadremala. Pa se potem strašiš.«

V zadregi sem vtaknila zadnji piškot v usta, zakašljala in pritrdila:

»Sem!«

»Saj sem vedela, saj sem vedela!« je hitela teta. »Potem se ti pa sanja!«

Stopila je v salon in prinesla porcelanasto skupino, ki jo je bila pustila na mizi.

Bile so tri dekleta brez obleke, ki so podpirale v zraku viseč venec.

»Kaj je to, teta!« sem vprašala.

»To so gracijel!«

Vzela je moder trak ter ga jim ovila okoli ledij.

»Drži, Tinica!«

Prijela sem skupino, teta je napravila lepo pentljo.

»Bodo vsaj bolj spodobne!« je menila ter jih postavila pred zrcalo.

»Odkod imate to?« sem jo vprašala.

»Dobila sem jih danes v dar!«

Med urejevanjem drugih kipcev okoli nje se je pa zakotalila mala slika pod omaro. Z roko je nisva mogli doseči.

»Čakajte, s to-le palico, teta,« sem se ponudila ter pograbila palico s srebrnim ročem, ki je stala v kotu.

»Kakšno palico?« se je naglo ozrla teta. Na obrazu se ji je zrcalila čudna osuplost in neprijetna zadrega. »Daj sem, ti je itak ne dosežeš!«

Strgala mi je palico iz rok, naglo, kakor da se ji kam mudi, ter me brezobzirno potisnila v stran.

Izvlekla je izpod omare sliko; bil je Maks, ko je bil star dve leti.

Nato se je zgodilo nekaj čudnega in nerazumljivega: Zastrmela je v sliko, oči so ji zagorele v bolnem sijaju, ude ji je preletel mrzliččen tresljaj. Skoraj padla je na klečalnik pred podobo lurske Marije.

»Ti, Marija, se me usmili!«

Mene je prevzelo sveto čuvstvo, sklenila sem tudi sama roki in pokleknila ob nji na tla.

II.

Zmerom manj razumem.

Ko je teta rekla v nedeljo Magdi, da pride zvečer tudi gospod sodni svetnik dr. Zobnik, se je Magda obrnila v stran, kakor da ni slišala.

»Ali si razumela?«

»Sem!« je počasi odvrnila Magda. Kakor hitro je zaslišala, da je teta zaprla vrata, se je s prestrašenim pogledom obrnila k meni, ki sem brisala skodelice za kavo. Sama ne vem, kaj je bilo na njenem obrazu. Morda grožnja, morda srd ali stud nad nečem, toda čez vse to se je razlivala nepopisna skrb in bolečina.

»Povej mi, Tinica, ali kaj moliš?«

»Molim, Magda.«

»Ali tudi za pravo pokoro? Nedoržna si še, moli za pravo pokoro!«

Mene je prvi hip obšla veselost, toda ko sem uzrla njeno skrbipolno starikavo lice, me je obšel neznan občutek.

»Bom!« sem ji pritrdila in zbežala iz kuhinje. Njene sive oči so se mi zajedle v spomin.

Pri večerji je bil dr. Zobnik.

Ne vem, ali ima priimek po svojih belih zobeh ali od premikanja usten, kakor bi zobal. Zmerom

jih premika; kadar hoče kaj določnega povedati, stiska prste, kakor bi iztiskal koščico iz češplje. Močan je in širok hrbet ima.

Povedali so mu, da sem Tinica; on se je vprašujoče ozrl na teto.

Teta Marta je narahlo odkimala in zašepetala:

»Nič ne ve.«

Njemu se je razjasnil obraz.

»Ali si že čakala?«

Prvikrat sem slišala, da teto tika. Še včeraj na promenadi jo je klical z milostivo. Teta si je danes zvečer obesila okoli vratu najlepšo zlato verižico in v ušesih so se ji svetlikali uhani z briljanti.

Nenadoma mi je prišlo na misel, da se je teta danes bolj nališpala nego po navadi in da je bila nad vse živahna. Nekaj posebnega je bilo v njej in, če je uprla pogled v svetnika, so se ji oči zabliskale. Čuden prežeč blesk je bil v njenih zenicah in glas ji je rahlo trepetal.

Maks je bil večerjo zamudil. Teta ga je grdo pogledala. Požvižgal je v stran in sedel doktorju nasproti. Opazila sem, da ga je malomarno pozdravil in mu pri sedanju stopil na prste.

»Neroda!« mu je rekla teta.

»Oprostite!« se je raztreseno priklonil Maks.

Njegov brezbrizni nastop je vplival na vse kakor mrzel dih. Mučen molk je zavladal pri mizi, teta je v zadregi privila prt in preložila krožnik. Meni je ta silna samozavest ugajala, toda videla sem, da je doktorju podplula kri obraz; stiskal je prste, kakor da mečka češplje.

Maks je bil lep fant, s skuštrano frizuro in trmastimi ustnicami. Na čelu je ležala rahla senca in med obrvmi je imel ostro gubo. Čudno privlačno silo je imela njegova postava in ko se je dotaknil nehote moje roke, me je prešinilo kakor iskra.

»Ali si bil pri litanijah?« je po premolku vprašala teta.

»Bill!« je odgovoril.

»Jaz te nisem videla.«

»Saj ni potreba!« je skomizgnil z rameni in švignil s pogledom po gostu. Čudna napolprikrita eza in zaničevanje je zvenelo iz njegovih besed. Tista mrka senca na čelu se je še bolj potemnila.

»Ni potreba?« je vprašala ogorčeno. »Maks, jaz sem tvoja mati!«

»Glej, mama, jaz vse to sam vem!« ji je predrzno pogledal v oči ter zopet ošvrknil s pogledom svetnika.

»Tako, tako,« je rdela in se razburjala teta. »Maks, vedi se dostojno!«

»Nehaj, mama, in pusti me na miru!«

Gost je sedel kakor na trnju; pomikal je kozarec pred seboj ter se prekladal na stolu. Smrtna tišina je zavladala za hip, ta trenutek je porabil Maks, se sklonil k meni in zašepetal:

»Vprašaj ga, če mečka muhe!«

Ozrla sem še; svetnik je premikal palec na kazalcu desne roke in se ni vedel kam dejati. Videlo se mu je, da vse kipi v njem in pri tem je delal obupno smešen obraz.

Prasnila sem v smeh in zakašljala, kakor da se mi je zaletelo ter vstala od mize. Ozrla sem se v teto in zapazila, da me hoče prebosti z očmi. Prišedša na hodnik, sem si oddahnila. Nisem si še obrisala solz od smeha, ko sem začula v sobi najprej ostre besede, ki so se mešale. Najbolj razločen je bil Maksov glas. Čez par hipov je ves zardel v obraz stopil doktor. Okoli ust so se mu blestele pene in nos mu je žarel kakor pijancu, mahedraje z rokama in ponavljal pred se:

»Smrkavec ti, smrkavi!«

Za njim je stopicala teta in krilila z rokama; njene oči so odsevale v živem blesku.

»Kdo bi si mislil, kdo bi si mislil!«

»Ali ga kdo hujska?«

»Ne vem.«

»Zdi se, da ga nekdo ščuva!«

»Ne verujem; se bo že še unesel.«

»Trde vzgoje je potreben!«

»S katehetom bom govorila — on ima še največ vpliva nanj.«

»In takšna predrznost!« se ni dal utolažiti gost. »Ali ste, gospod svetnik, tudi Vi bili pri litanijah?« je oponašal. »Morda kje blizu nas? — Vrag vedi, ali mu je prinesel kdo kaj na nos, ali je kaj videl; sovraži me, smrkavec mlečnozobi.«

Smešen je bil, še bolj smešna pa je bila njegova senca, ki je mahala in se lovila po steni.

»Mogoče je izblebetala kaj Tinica?«

Meni je zašumelo po ušesih, stisnila sem se v kuhinjo za vrata.

»Tinica ne ve ničesar!« je dejala teta.

»Ali zadnjič?«

»Saj ne razume, neumna je še!«

V meni se je dvignil čuden odpor. Nejasno mi je bilo, kaj mislita. Vse je bilo zame skrivnost. Nikjer nisem mogla dobiti razlage. »Kaj skrivajo pred menoj?« mi je šinilo skozi možgane in čutila sem se užaljeno in osramočeno.

»Palice ne pozabi!« je dejala teta in videla sem, da mu je ponudila tisto palico s srebrnim gumbom, s katero je zadnjič bezala sliko izpod omare.

Preden smo šli spat, je teta poklicala Magdo in mene kakor po navadi v svojo sobo. Maksa ni bilo; ležal je nepremično na svoji postelji ter kadeč cigareto strmel v strop.

Teta je molila naprej angelsko češčenje, Magda je počasi in tehtno odgovarjala ter me pogledovala po strani, če sem hitela. Ko je začela teta še z očenašem za verne duše, sem opazila Maksa na vratih.

»Še očenaš za našega rajnega papa!« je vzdihnila teta.

Tisti hip pa je Maks stisnil roko, kakor da hoče udariti, ter siknil s sovraštvom in zaničevanjem:

»Meni se gabi; kako se meni gabi!« Pogled mu je plamtel studa in srda.

»Še krilce obleci svojim gracijam,« se je surovo zakrohotal. »Da bo komedija še popolnejša.«

Jaz sem nemo strmela v prestrašeni tetin obraz.

III.

Teta je predsednica društva za varstvo deklet. Videla sem to na vabilu za sejo. Pred to sejo so bile pri nas tri dame, da se dogovore o predlogih. Kakor sem razumela, je šlo za Dom, da ga prej ne ustanovi društvo za zaščito mladine, ki mu je predsednica žena profesorja Severja.

»Da bi ta ustanavljala Dom!« se je zgražala stara, suha gospodična Pregaršek. »Saj nima nobenega strokovnega znanja! In kaj pa je? Navadna kuharica, ki je ulovila moža — saj vemo kako?« je privihala nos. »Ta vendar nima moralne kvalifikacije! In če ga misli ona, ga lahko tudi me!«

»Da, moralne kvalifikacije!« je zanosljala debelušna gospodična Malinšek, ki so se ji potile roke in je nosila rokavice baje tudi ponoči.

»Nam pa je samo zato,« je poudarila teta, »da čimprej ustanovimo svoj Dom, ker ga Severka ne bo mogla tako hitro. Kje pa ima sredstva? In za naše mladenke je to nujno in neobhodno potrebno, da ustanovimo Dom, ki bi bil središče in ognjišče srčne vzgoje mladih deklet v nevarni dobi.«

Vse dame so prikimale ter obrnile pogled name, ki sem sedela v kotu in kvačkala. Pravzaprav bolj strmela skozi okno nego kvačkala. Skozi okno je svetilo solnce, in onkraj našega vrta so gorela okna v njegovem sijaju. In nebo je bilo tako globoko in skrivnostno, da me je bolela duša. Kratek premolk v sobi me je streznil.

»Ah, da!« je vzdihnila gospa Lovreč; njen mož je bil trgovec, sama ni imela nič otrok. »Z

mladimi dekleti je križ in vsepovsodi so izkušnjave in nevarnosti.«

»Da,« je pritrdila gospodična Malinšek, »da, in če pomislimo, koliko slabih zgledov je v čisto vernih družinah, če pomislimo!«

»V čisto vernih družinah!« je prikimala gospodična Pregaršek, srebnila črno kavo in se zagugala na stolu. »Družba, družba.«

»Pa še koliko z gledavanja,« je hitela gospa Lovreč. »Usmiljeni Bog! In koliko solz!«

»Potemtakem smo edine, da je treba otvoriti nov Dom; najprej bi sprejeli otroke brez očeta in matere!« je povzela besedo teta.

»Da, revice, ki nimajo nikogar!« je oprezno popravljala Pregaršek. »Nikogar!« je še ponovila. »S temi je tudi mnogo lažje; dobrege niso ničesar še imele in človek je tudi rešen tistih malih otroških pritožb, ki so jih sicer dekleta tako vajena. Pa ni nič drugega kakor sama sitnost in razvajanost in domača potuha. Taka dekleta vsaj potuhe ne poznajo.

»Popolne sirote!« je še enkrat dejala teta. Ozrla sem se in se srečala z njenimi očmi.

»In pri vladi moramo prositi podpore!« je sprožila gospodična Malinšek.

»Pa poprosimo!« se je zagugala Pregaršek.

»Ali bi ne kazalo, da že na seji nekaj pokazemo; dajmo že danes nekaj!« je dejala gospa Lovreč in si že brisala solze v očeh.

»Zberimo, vsaka po kroni!« je vzkliknila gospodična Malinšek, ki je bila blagajničarka.

»In da opozorimo javnost, predvsem naše ljudi, natisnimo imena v listih,« je predložila Pregaršek, ki je bila tajnica.

»Če objavimo, je vendar ena krona premalo,« je dejala teta.

»Samo za opozorilo!«

»Vsekakor je treba več,« je pritrdila gospodična Malinšek. »Deset kron, da se lažje računa.«

»Pa še nekaj,« je vzkliknila gospa Lovreč. »Gospa Marnova, pravijo, je na smrtni postelji; ko bi kdo stopil k njej. Morda se spomni Doma.«

»Gospa dr. Bernik,« je pokazala na teto gospodična Pregaršek s svojim dolgim prstom. »Vi ste ž njo še najbolj znani.«

Teta se je branila, toda nazadnje se je vdala prošnjam in videlo se ji je, da je zadovoljna. Zbrale so tudi štirideset kron za novi Dom.

»Oh, še to bi bila skoraj pozabila; kako pa naj priobčim, ker so enaki zneski?« je potožila z vidno skrbjo gospodična Pregaršek.

»Kakor zmeraj — po abecednem redu,« je dejala Malinšek.

»Kakor zmeraj — po navadi!« je menila teta Marta. In ob slovesu so vse imele solze v očeh.

Takoj za njimi se je teta odpravila k bolni gospe Marnovi; nikakor ne morem doumeti, zakaj je vzela mene s seboj. Sprejela naju je usmiljenka.

Gospa Marnova je ležala napol privzdignjena na postelji in težko dihala. Sama kost in koža je je bilo, njene roke so se zdele, da jih drži samo še koža; lice je bilo vpadlo ter okoli oči in med prsti se je nabirala rjava skorja. Ob najinem vstopu se ji je obraz razsvetil in oči so za hip zažarele.

V nos mi je udaril težak vzduh po zdravilih, octu in potu.

»O, gospa Marta,« je dejala s trudnim glasom, kakor bi imela v grlu cunjo. »Vi ste sveta žena!« pa jo je prekinil kašelj. »Da Vi ste svetnica,« ji je nudila trudno in uvelo roko. »Še bolnika se spomnite.«

»Bolnike obiskovati je sveto delo,« je pripomnila boječe usmiljenka.

»Kdo pa postane danes svet,« se je branila teta; »človek nima nikoli miru in ne pride ne k molitvi ne k dobremu delu.«

»Da, da, k dobremu delu!« je zašepetala bolnica. »In ti mala si tudi prišla,« me je hotela pogladiti po glavi, pa ji je roka prej omahnila. »Ne gre več, ne gre,« se je dobrohotno nasmehnila. »Ti tudi nimaš nikogar, ubožica.«

»Nikogar! — Naj se priučim, sem rekla,« je menila teta, »naj se vzgoji, da bo zmerom dobrohotna in milega značaja. Saj sem se že dolgo časa napravljala; zmerom sem čakala, da se prikažete zdrava pri seji. Moj Bog, majhen prehlad, sem dejala. In tako zaslužno članico, sem dejala, moram vendar obiskati, da poizvem, ali se nismo morda kaj nehote zamerili. Zdaj bi rabili Vašega sveta; Dom snujemo za sirote brez staršev.«

»Nov Dom? — Da, da za revice uboge,« je dejala počasi in zamišljeno bolnica. »Vendar enkrat, saj sem vedno predlagala, že prej.«

»Društvo za zaščito mladine tudi snuje, pa smo rekle, ker one nimajo moralne kvalifikacije, da jih moramo prehiteti.«

»Bo še boljše, kar na dva kraja, bo več sirot preskrbljenih.«

Teta je ves čas pogledovala usmiljenko in se nemirno premikala. Kakor da je razumela, se je ta dvignila.

»Ne bo več dolgo; poslušajte, kako ji hrka v grlu,« je zašepetala na uho.

»Kaj pravite, sestra?« se je vzpela bolnica.

»Radi zdravil sem dejala!« je zardela sestra.

»Bo že gospa Marta, če greste v kuhinjo. Meni se zdi, da bi jedla ocvrte ribe. Vsa soba že diši po ocvrtih ribah,« je njuhala po zraku.

»Bom naročila!« je izginila skozi vrata.

»Nič ne, nič ne — samo želja je, saj vem, da je samo želja.«

Teta si je oddahnila, ko sva ostali sami. Nastal je kratek premolk; bolnica je pozorno poslušala brenčečo muho pod stropom.

»Pa smo dejale,« je povzela teta, »pa smo dejale, da ustanovimo Dom, toda za sredstva je pa težko. Saj veste, kakšni so ljudje in koliko dado.«

»Nič, nič, v dober namen nič. Kdor bi rad, pa ne more in vsega tudi en sam ne zmore.«

»Res, en sam že ne!« je zahrkala gospa.

Spet je nastal premolk. Bolnici se je videlo, da težko misli. »Če je za dobro stvar —« je počasi dejala, »in ker je za dobro stvar in moliti bi morala dekleta. — Tam v omarici, sezite gospa,« jo je zagnal kašel, teta je že vstajala, »je knjižica. Tisto knjižico vzemite za Dom. Pa zame naj molijo dekletca.«

Teta je napravila osupel obraz: »Če bi bilo za kaj drugega, bi se branila, toda za ta namen ne smem odkloniti. Naj bo za revice uboge.«

Iskala je in vtaknila v torbo.

Ginjena se je zahvalila:

»V imenu teh najubožnejših med reveži, teh revic ubogih se zahvaljujem. In ob otvoritvi boste zraven!«

Meni se je milo storilo, ko sem videla, kako je bolnica zmajala z glavo. »Dà, tam na božji njivi!« Zagnal jo je spet kašel, njeni prsti so krčevito grabili odejo, kakor rokavice srednjeveških vitezov so se mi zdele. In mrzel občutek me je preletel po hrbtu.

Ponudila nama je roko; meni je srce stisnilo, ko sem ji segla vanjo. Čudno opolzke in mrzle so bile. Teta je imela solze v očeh, voščila je še enkrat zdravje in šla. Zunaj na hodniku si je umila roke pri vodovodu in vrgla rokavice skozi odprto okno.

»Umij se še ti!«

Pomočila sem prste v vodi in čutila v duši strašen sram; sama ne vem, čemu. (Dalje.)

Dante Alighieri: La Divina Commedia.

Prevel in razložil J. D.

Drugi del: Vice.

Spev XXXI.

Beatrice, ki je v prejšnjem spevu o Danteju govorila v tretji osebi, se zdaj naravnost obrne nanj: prej mu je grozila z rezilom meča, zdaj mu kaže meča konico! In kaj zahteva od njega? Naj pripozna svojo krivdo, naj se izpove, zakaj reka Léte (voda Pozabe, t. j. zakrament sv. pokore) ga še ni očistila žal-spominov, grehov. Pesnik res, ves skrušen, izgovori svoj »kriv sem!«, a tako tiho, da le oči morejo razbrati to izjavo z njegovih ustnic. In kakor pri zakramentu sv. pokore sledi skesani izpovedi odveza, tako tukaj: »brus prot rézi meča zavrtí se« (v. 42), t. j. meč božjega Sodnika izgubi zdaj za Danteja svojo ostrino. Po odvési je končno potrebno še tudi zadostovanje: Beatrice (v vrsticah 43—63) očita pesniku, kako globok je bil njegov padec izza njene smrti in kako nespameten je bil, da ni ob času zemeljskih skušnjav k njej v nebó dvigal svojih oči, in da je njegova zabloda tem večja, ker je že v zreli dobi (ko je imel že brado!) grešil, nepodoben ptiču, ki gre samo enkrat v isto nevarnost; naj torej dvigne obraz (»brado«), da bo ob pogledu njene lepote tem bolj videl in spoznal zmote svoje moške dobe ter da se bo tem bolj kesal. — Ko res dvigne, ves osramočen, svoj obraz, zapazi, da so medtem angeli nehali trositi cvetlice. Pod težo samospoznanja pesnik omedli. Ko se spet zavé, ugleda poleg sebe Mateldo (posv. čujočo milost božjo!), ki ga potaplja v reko Léte; obenem čuje petje

50. psalma Asperges me... (»Poškrôpi me, pa bom očiščen!«) Nato ga sprejmó v svojo sredo štiri poglavitne čednosti. (Iz njih ust izvemo, da so one tiste štiri zvezde na nebu, ki smo čuli o njih v I. spevu Vic, in da so človeškemu rodu svetile že pred prihodom Beatrice, t. j. razodete vere, na svet.) Druge tri žene — vera, upanje, ljubezen — nadnaravne krepsti, poostre Danteju vid, da bo mogel gledati nadnaravno (»drugo«) lepoto Beatricino. Najprej vidi samó oči Beatricíne, ki se v njih na prečuden način zrcali Orel-lev, il grifone (t. j. razodeta vera nam Krista kaže zdaj bolj kot Boga, zdaj bolj kot človeka). — Slednjič razgrne Beatrice vse svoje obličje; človeško pero ne more popisati te lepote.

»Ej ti, za reko sveto!« — obrnila je vame méča svojega konico (prej čutil bil sem le ostrost rezila!) —

- 4 »tožéc te, govorila sem resnico?«
In dalje je še rekla brez odmora:
»Spovej se pred menoj, svojó tožnico!«
- 7 Takó sem zméden bil zavolj ukora,
da usta moja prej so umolknila,
preden se glas je izvil iz njih zapora.
- 10 Počaka hip, nato je govorila:
»Kaj tuhtaš? Odgovóri! Izpovedi!
Ni žal-spominov vóda še ti izmila.«

Na vasi je bil velik krik in vik ter smejanje.

»O ti Poljci!«

»Mati, tega ne boste več vi rabili,« je vpil Jožek in držal na enem koncu zibel, ki mu jo je hotela izpuliti. »To bomo sedaj pri nas potrebovali. Pri vas je odzvonilo!«

Tako so se prerivali sem in tja. Voznik je pa gledal, da je pognal o pravem trenutku, ko je bilo še samo tisto na saneh, kar so bili začetkoma naložili. Godci so zaigrali marš in šlo je počasi po vasi.

Medtem so bili pa Korinjski fantje zagradili pot. Ob potu so postavili dve smreki — in so z

židanimi rutami prepeli od smreke do smreke, poleg so postavili mizo in čakali.

Zenin se je pripeljal in ustavil. Na zahtevo, da naj se odpre pot, ker je prosta za vse voznike, so odgovorili:

»Za voznike je pot prosta, ampak bala ostane tukaj.«

Po daljšem prerekanju je Peter odprl mošnje in naštel počasi dvajset cvancgarc na mizo.

»Fantje! Mi smo plačani! Naj gre z nevesto tudi blago v Polje. Odprite šrango.«

Godci so zaigrali in šlo je.

(Dalje.)

Tri gracije.

Narte Velikonja.

VIII.

Drugi dan je šla teta k otvoritvi Doma. Bledi, trpki izraz na licu, senčne poteze pod očmi in visoko pod vratom zapeta bluza, ki jo je imela, če je šla na seje, kamor so prihajali duhovniki: vse to jo je delalo svečano in poduhovljeno.

Skrivaj sem se ukradla tudi jaz z doma ter pustila Magdo pri Reziki. V okinčani, s cvetjem in zelenjem prepleteni dvorani v Domu se je zbralo mnogo občinstva. Slišala sem deklamacijo male deklince, prerila se skozi množico na galeriji tik do stolov. Završelo je po dvorani, silno ploskanje se je odbijalo od stropa. Teti je troje belo oblečenih deklic izročilo velik, dragocen šopek.

Slovesno in oblastno so sedeli v prvi vrsti vsi dostojanstveniki mesta: škof, predsednik dež. vlade, mestni župan z dolgo brado, zastopniki dobrodelnih društev s svojimi dragocenimi zastavami, akademiki s trakovi in drugih sto, ki jih ni poznala žena pred menoj, razlagajoča vse to svojim otrokom.

Ploskanje se je pomirilo: na odru se je prikazal neznamenit mož s sivo brado in plešo, otrl si znoj na čelu in slikal z visokim glasom na dolgo in široko razvoj Doma. Žena pred menoj je dejala, da je predsednik društva za zanemarjene dečke ter da se imenuje Repnik.

Proti koncu pa je dejal:

»In če bomo vedno izpolnjevali besede Kristusove: »Pustite male k meni priti!« kakor so jih zapisale na čelo te hiše naše visokočastite dame« — v dvorani je nastal silen vihar navdušenja, ljudje so vzklikali ter cepetali z nogami, imenovane dame so se zagugale na stolih kakor pšenica v vetru ter vlekale robce iz torbic, tudi mene je prevzela ginjenost — »naše visokočastite dame, ki so ta napis tudi utelesile, naše visokočastite dame in predvsem gospa dr. Bernikova,« — nastal je iznova šum, ploskanje in klicanje, teta se je narahlo priklonila občinstvu — »če bomo vedno tako izpolnjevali, gospoda moja, nam bo lahko ob smrtni uri.«

Visok zanemarjen možakar ob meni, ki je smrdel po žganju ter zmerom spremljal govornika s polglasnimi opazkami, je menil:

»Že joka, dr. Bernikova joka; ojej, Repnik se je pa slabo pripravil.«

»Pst, pst!« so mirili drugi.

»Saj je že konec!« se je otresel pijanec.

»Pst, ni še!«

»O jej, zdaj bo pa ona!« je dejal.

Pogledala sem v dvorano. Teta Marta je vstajala in si brisala oči. Pozdravilo jo je novo ploskanje.

»Jaz imam vse roke rdeče,« je menil za menoj mlad fant. »Bog ve, koliko bo še tega ploskanja.«

»Pa ne ploskaj!« je menil pijanec.

»Zahvaljujem se v imenu dam, ki zaslužijo to hvalo, dà, njim gre zahvala, da se je izvršilo, kar se je izvršilo.«

»Pa bi Severjeva, če ne ti!« je dejal pijanec na galeriji.

»Pst, pst! Tihol!« V dvorani je zašumelo. S ploskanjem so zadušili hrup na galeriji.

»Od Severjeve je podkupljen, da moti!« je nekdo vpil.

»Ven ž njim!« je vpil drugi iz kota.

»Pst! Tihol!«

Ponehalo je ploskanje, teta se je bila priklonila že v petič. Mene je silno jezil hrup na galeriji.

»S solzami ginjenosti v očeh se zahvaljujem,« je nadaljevala teta ter si brisala oči, »zahvaljujem vsem, ki so pripomogli, da se je meni izpolnila prva in največja sanja mojih sanj, toda predvsem gre hvala in zahvala tem damam« — je pokazala z roko nanje, dame so se zazibale od desne proti levi —

»Saj jih poznamo, kakšne so!« je zaklical pijanec.

»Pst — ven ž njim!«

V dvorani je završalo ploskanje.

»ki so se posvetile tako težki nalogi. In ko gledamo ta Dom, ne iščemo ne časti ne slave« —

dame so si brisale solze, »vem, da govorim iz srca vsem, le v srčno zadoščenje nam je,« — dame so se zazibale na stolih — »le v srčno zadoščenje nam je, ko vemo, da se je ustvarila domača streha res najpotrebnejšim med najpotrebnejšimi. Sveti Jožef skrbi za svoje varovance.«

Zdelo se je, da se utrže strop, tako nepopisno navdušenje je kipelo v dvorani. Ljudje so cepetali z nogami, ploskali, bili po stolih ter vzklikali:

»Bog živi gospo dr. Bernikovo!«

Tisti možakar ob meni pa je brisal slino okoli ust ter dejal:

»Za dr. Zobnika!«

Del občinstva na galeriji je prasn timer smeh, začelo se je spet sikanje:

»Pst, pst. Tiho. Ne motite!«

»Jaz nič ne motim!«

»Podkupljen je. Profesor Sever ga je podkupil. Ven ž njim.«

»Saj je že konec!«

»Ven ž njim — ker je naročen!«

Okoli pijanca se je zgostila gneča, par pesti mu je padlo po glavi, napravil se je okrog njega vrtinec, ki se je gnal proti izhodu.

»Ven ž njim, ven ž njim!«

Tudi mene je pograbil val ter me izmotal na cesto.

Pred vhodom pa je krilil pijanec in okoli njega so se zbirali ljudje.

»Kaj mislite, da je res vse tako, kakor mislite. Nič ne mislite, drugače bi Bernikovi ne ploskali. Naj ji ploska kdo drugi! Zobnik naj ji ploska!«

Navalili so nanj in posegla je vmes policija. Pijanca so odvedli. Ljudje so se pa nasmehovali in se živahno prerekali.

»E, ni vse tako, kakor kdo misli!« je kimala stara ženica na voglu. »To bo še svet strmell!«

IX.

Teta je imela v Domu kosilo in je opoldne ni bilo domov. Rezika je tavela iz sobe v sobo, oči je imela krvavo objokane, lice ji je gorelo v bolesteri vročici.

»Ali si bolna?« sem jo vprašala.

Odtegnila je roko in dejala z bolnim glasom:

»Srečna ti, Tinica, ki še nič ne razumeš!«

Sram me je bilo in njene besede so me žalile.

»Kako misliš?«

»Ne izprašuj, Tinica! Kaj bodo rekli doma, Tinica, kaj bodo rekli doma?« je zaihtela in se naslonila na podboje. Njene polne rame so se stresale v silnem joku; zdelo se je, da se ji iztrga srce.

»Rezika, Rezika,« sem ji dejala v zadregi.

»Pomiri se, saj še ozdraviš in spet bo vse kakor nekdanj!«

»Kakor nekdanj?« Pogledala je osuplo izza solz in groza ji je odsevala iz oči. »Kakor nekdanj?« Žalosten nasmeh brezbrizne vdanosti se ji je razlil čez lice. Zmajala je z glavo, vlekla za ruto ter dejala počasi:

»Pri meni ne bo nikoli več kakor nekdanj. To zdravje se ne povrne nikoli.«

Gledala sem jo začudeno:

»Umreti vendar ne boš morala!«

»Tinica, samo umreti, samo umreti bi še želela.«

Zakrila je svoj obraz s predpasnikom ter jokala in jokala, da so tudi mene oblike solze. Njeno telo se je krčevito stresalo v neizmerni boli, lice ji je gorelo v mrzličnem ognju. Odšla je v svojo sobico, se vrgla na posteljo in grabila za odejo in blazino.

»Mati, mati, zakaj si me poslala od sebe?«

Njeni vzkliki so mi jemali zavest; v dnu srca me je peklo njeno ihtenje. V zadregi sem bila; ker ji drugače nisem znala pomagati, sem jo gladila po licu in tolažila:

»Saj bo spet vse dobro!«

»Nikoli, Tinica, otrok nedolžni, nikoli! Pustime!«

Pustila sem jo in odšla k Magdi v kuhinjo. V glavi mi je brnelo kakor v panju, misli so se podile druga za drugo, sklepala sem, toda nobenega pravega zaključka ni bilo; vse je bilo nejasno, zakrito v meglo in za tistim zastorom je tičala strašna groza, nekaj nerazodetega in radi tega še bolj strašnega. Rada bi bila vprašala Magdo, ki je ždela in kimala v kuhinji, toda starka je samo mrmrala predse, spuščala jagodo za jagodo na molku ter me z roko potisnila k sebi na pručico:

»Moliva, Tinica, da bi Bog dal pravi konec in vsaki duši očiščenje svoje.«

Ponavljala sem za njo, toda sredi molitve je prenehala in poslušnila:

»Ali ni prišel Maks?«

»Ne!«

»Kod hodi cel dan?« se je začudila. »Kako pa je z Reziko?«

»Bolna je!«

»Da, da, bolna je!« je prikimala starka in nadaljevala: »Daj Bog vsaki duši očiščenje svoje!«

Na vsako vprašanje mi je zmajala z glavo in zagotavljala, da vse še izvem, ker še vse pride.

»Vse pride, Tinka, Tinica, in vse prehitro!«

Mene je to zaženetno govorjenje mučilo, to namigovanje na nekaj, ki je, toda jaz ne vem, kaj in kako je, vzdihni, jokanje in molitev me je trpinčilo, kot da me kdo zbada z iglo. Celo popoldne sem tako posedala iz sobe v sobo, iz sobe v kuhinjo in nazaj v sobo. Če sem sedela v salonu, so me gracije spominjale na teto in Maksa, v kuhinji je Magda vpraševala po Reziki in trdila, da je bolna.

Teta je prišla šele zvečer v mraku domov. Zaripla je bila v lice, na obrazu se ji je zrcalila razburjenost.

»Le kar naprej, kar naprej!« je dejala debeli ženski z malim kovčegom v roki, ko je odprla vrata v salon.

»Hvala lepa!« se je nerodno priklanjala ženska in govorila skozi nos. »Tako lepih salonov pa sem malo videla, tako okusno in fino, da, gospa, fino. In bila sem že marsikje!« je zatrjevala ženska, gugala se v bokih in vihtela svoj kovčeg v rokah.

Ko je Magda zagledala žensko, se ji je v čudni preplašenosti raztegnilo lice in iz rok ji je padel krompir, ki ga je strgala. Pograbila me je za roko in vzkliknila vsa zmedena:

»Sveta božja porodnica, reši naše duše te nesreče!«

Vlekla me je v svojo sobico v podstrešje ter zaklenila vrata za seboj. Sledila sem ji, ne vedoč, kaj se godi z menoj, njen glas in njen strah sta mi ubila vsako najmanjšo misel na odpor.

»Poklekni, Tinica; za Maksa, za teto, za zvečičanje moje in svoje duše moli, otrok nedolžni.«

Mene je prevzela omotica in nepopisna groza. Pokleknila sem in ponavljala za njo:

»Ne poslušaj, Gospod, naših grehov, ki vpijo v nebo, ne zapisuj nam naših slabosti za smrtno uro!«

»Kaj je starki?« sem se vpraševala in tista neprodorna nejasnost, ki me je obdajala, je postajala še večja in temnejša. Zatisnila sem oči in zdelo se mi je, da me strašen vrtinec vleče v globočino. Sto ugank se je obličilo v mislih, sto vprašanj sedelo na jeziku in nihče ni hotel ali ni znal dati odgovora. In prešla sem vse dogodke od začetka do konca, od konca do začetka, nikjer odgovora. Le nejasne slutnje so se porajale v srcu in me navdajale z gnusom in zoprnostjo, toda nobene jasnosti, nobene jasnosti.

Pri večerji je bila teta židane volje; kdaj je odšla debela ženska iz hiše, ne vem. Čuden občutek me je navdajal, če sem mislila na njen nosljajoči glas in v srcu je zorelo prepričanje, da je prinesla nesrečo. Ko je Magda nesla Reziki večerjo, se je vrnila, tresoč se po vsem telesu ter s solzami v očeh zaprosila:

»Da bi dali za mašo, gospa, za lahko pokoro!«

Teta je za hip onemela, toda samo za hip, nato pogledala srepo meni v oči ter se narahlo obrnila k Maksu.

»Vzemi, Magda, in nesi v dober namen!«

Maks ji je ostro pogledal v lice, nato udaril po mizi, da so zažvenketali kozarci:

»Nehaj vendar z očitanjem!«

X.

Teden dni sem že v Domu. Teta je poskrbela, da sem bila sprejeta brezplačno, ker sem sirota. »Toliko, da se vrnem!« je dejala, stisnila mi krono v roko in odšla. Z Maksom sta se nekam odpeljala. Šolo je slabo izdelal; ponavljalni izpit so mu naložili. Zdel se je truden in izmučen. Odšla sta k morju. »Na drug zrak, v drugo okolico!« je razlagala teta gospodični Malinšek.

Drugi dan za menoj je prišla Rezika za deklo v zavod. Ona je upadla, na obrazu se ji pozna, da je v boleznih silno trpela in na licu in očeh se ji vidi, da mnogo joka. Vsa izpremenjena je; starejša, resnejša se mi zdi. Mene včasih pogleda, kakor bi mi hotela razodeti skrivnost in staviti težko vprašanje.

Za nekakšno nadzirateljico sem; a meni je strašno dolgčas. Ravno navadila sem se na prosto

življenje, tu pa se moram držati hišnega reda in sem vezana na sto in sto ozirov.

Da bi ne imela teh drobnih sirot okoli sebe, bi obupala. Male deklice čevljajo okoli mene kakor račke in izprašujejo. Učim jih molitvice. Zelo jim ugaja ona v verzih, v kateri se naštevajo ustanovitelji Doma, tudi teta Marta.

In zvečer jo molimo vsi:

»Sirotice revne, ubožice male,
za nas skrbijo predobri ljudje;
da bi le vedno hvaležne ostale,
Jezušček ljubi hvaležno srce.

Bernik in Lovreč in Marn dobrotno
streho razprle so nam nad glavo —
zanje molilo srce bo sirotno,
prišle da bi vse v presveto nebo.«

Pesem ima še štiri kitice in deklice jo ponavljajo, preden zaspijo. V mojem srcu se pa poraja očitaneje, da sem teto še premalo cenila, očitam si, da je nisem dovolj spoštovala in rajša verjela zaničljivi besedi Maksovi. Tu v zavodu pa čujem od vsepovsod samo hvalo o njeni pobožnosti in darežljivosti.

Toda še bolj natančno je opisano življenje vseh dobrotnikov v mali knjižici, ki jo dobi vsaka deklica, ko vstopi v Dom.

Na prvi strani je naslikana teta Marta; tisto bluzo ima, ki je ne more sama zapeti, ker ji seže ovratnik visoko pod vrat. Odkar je predstojnica povedala dekletcem, da je ta gospa moja teta, zrejo te male preplašene oči s svetim strahom vame. Ko so mi povedali, da bom nadzirateljica, mi je stara učiteljica Pregaršek pristavila:

»Bodi ravno tako dober zgled drugim kakor teta Marta!«

V srcu sem občutila, kako sem kriva, ker se dozdam nisem nič brigala za teto — skoraj ogibala sem se je in nič nisem bila nežna z njo. Če sem pa vendar mislila na Maksa in Magdo in Reziko, se me je pollaščala strašna razdvojenost. Nič nisem razumela in očitala sem si, da sem neumna. Neumna, strašno neumna. V mojih mislih se je pa križalo vse vprek, bolelo me je v dušo in nikogar ni bilo, da bi se mu razodela. Ob misli na Maksa je v meni vse drhtelo in trepetalo; njegovo lice je vedno tako živo stalo pred menoj, da bi moral samo izpregovoriti.

Očitajo mi, da postajam zamišljena; predstojnica mi je bila vedno za petami. Le skrivaj sem se mogla zvečer v mraku že parkrat splaziti na vrt in za visokim divjim kostanjem sem počenila na tla in mislila. Srce mi je burno bilo in kri mi je gnalo v glavo s čudnim, še nepoznanim občutkom in mislila sem na teto, na Magdo in Maksa. V ozračju je puhtelo; naslonila sem glavo na deblo in strmela v nebo. Trpkost in žalost me je prevzemala; čutila sem se nesrečno, zapuščeno, od nekoga izdano in prevarano.

In ko sem v soboto zvečer tako strmela v nebo in sanjarila in grebla v spominih ter iskala odgovora na vprašanja, ki so mučila moje srce do obupa in solz, odgovora, ki ga ni odgovorila, točno še nobena knjiga iz naše male knjižnice,

odgovora na vprašanje, ki je razjedalo mojo dušo, da sem včasih obstala omočena kakor bi se vrtela v globočino, se je prikradla iz kuhinje Rezika.

»Tinica!«

Vzdramila sem se in se plašno ozrla. Strogo je bilo prepovedano govoriti s posli.

»Ali je kaj pisala teta?«

»Nič!« sem odgovorila tiho.

»Maks tudi ne!« je dahnila v trpkem poudarku; njen obraz je dobil mučne poteze. Mene je ob teh besedah obšla vročina, ki mi je pogrnala kri v glavo.

»Tudi ne!«

»Bog ve; pravijo, da ga ne bo tako hitro nazaj!«

Meni je bilo to novo. Čudna užaljenost me je obšla, ker nisem tega vedela in mi niso povedali. Misel na Maksa mi je silila solze v oči.

»Nič ne vem!« sem dejala, da sem skrila svojo zadrego.

»Toda teta se je vrnila,« je nadaljevala Rezika.

»Saj ni res, pome bi bila prišla,« sem vzklila razdraženo in ji pogledala v oči.

Rezika se je nasmehljala, kakor da sem stara sedem let, pogladila me pomenljivo in materinsko po glavi ter vzdihnila pomilovaje:

»Otrok!«

V meni je vse zakipelo; pritajila sem se, dasi bi najrajši vzklila. Njenega pomilovalnega, usmiljenega pogleda, ki je sam iskal sočutja, nisem mogla prenašati.

Rezika je najbrž to razumela. Odmaknila je roko od svojih las ter me prišla za desnico.

»Ne huduj se, Tinica, saj ni nič. Srečna si in Boga zahvali, da si še, da še nič ne razumeš. Po Maksu mi je dolgčas.«

Nepopisna vročina je spet spreletela moje telo. Čutila sem, da se mi roka trese. Strašno sovraštvo se mi je za hip porodilo v srcu.

»Zakaj ti je dolgčas?« sem počasi vprašala.

»Imam ga rada!« je nežno, s tajnostnim občutkom zaihtela Rezika. »In on je dejal —«

»Kaj je dejal?« sem jo hlastno vprašala.

»Da me bo vzell!«

Tistikrat se mi je zazdela kot majhen otrok. Zrla sem ji, sama solzna, v njene solzne oči, ki so blestele v zvezdnem svitu.

»In potem je prišlo tisto strašno!« — je bruhnila iz sebe, kakor bi hotela odvaliti strašno breme s svojih ramen. Njen obraz je bil spačen od neznane bolesti in groze. Krčevito mi je stisnila roko, kakor bi padala. »Ti,« je nadaljevala strastno, »ti, povej, kje je zdaj Maks?« Zrla me je s pogledom, kakor da je v mojem odgovoru vsa njena sreča in nesreča. Neugodno mi je postalo okoli srca; njenega izraza sem se skoraj zbal. In neprijetno mi je bilo, ker je strmela vame, kakor da bere vsa moja skrivna čuvstva iz mojih oči.

»Ne vem!«

»Tinica, če ga ne bo, potem vem, kaj mi je storiti. Potem, potem je konec!« je stisnila z gnevom in obupom skozi zobe. Neizmerna bolečina se ji je zarežala okoli usten, ki je v mesečini

izražala še večjo grozo pred nečem nepoznanem. Toda v hipu je postala spet nežna kakor otrok, s solzami je orosila mojo roko in trepetaje dahnila: »In ti, Tinica, ne bodi huda name — vem, tudi ti ga imaš rada!«

Meni je bilo, da bi zajokala in zakričala, kakor da je zgrabila za moje srce. Njena obupna nežnost in okrutna odkritosrčnost sta s strašno neizprosnostjo odkrili vso mojo skrivnost. Solze so me hotele zadušiti; planila sem po koncu in zbežala.

Na koncu vrta me je pa poklicala predstojnica, kakor da je vstala pred menoj iz zemlje.

»Tinica, teta je strogo naročila, naj pazimo nate. Rezika ni družba zate!«

»Pravi, da se je teta vrnila...« sem zajecljala v zadregi. Bala sem se, da me glas izda. Pogledala sem ji v oči, ali kaj ve. Toda v njenih očeh je bila samo nevolja.

»Da, danes!« je potrdila.

»Potem se jutri vrnem k nji?« sem boječe vprašala.

»Ne, Tinica, ti ostaneš še pri nas!«

XI.

Tisto noč sem slabo spala. V prsih me je pekla neizrazna želja, da bi videla Maksa. Plakala sem in si zatrjevala sama, da mi nič ni, a čutila, kako se poraja v duši sovraštvo do vsega na svetu. Da, sovražila sem Reziko in teto. Zdaj šele sem spoznala svojo brezpomembnost, čutila, da sem teti samo v nadlego, da sem samo v napatje. Revica sem in dala me je v Dom, da živim od tujih milodarov, odgovarjam s hvaležnim izrazom in hinavsko besedo vsaki debelušni dobrotnici, ki nas obišče, »da pogleda, kako je njenim varovankam.« V meni je zorel sklep, da uidem, najprej k teti; če me ona pošlje nazaj, potem... Kamorkoli. Če je Rezika prenesla »tisto strašno«, prenesem še jaz kaj težkega.

In tisto strašno? Kaj je Rezika doživela? Pretresel me je strah, srce mi je spet upadlo. Strmela sem v temo, skozi vežo s ceste je padal na steno droben trak plinove luči. Merila sem ta trak in se nemirno premetavala po postelji. Kaj je tisto strašno. Pregledala sem v duhu vse dogodke nazaj; meni je bilo vse nejasno in mi jemalo pogum in zavest. Tem manjši je bil moj pogum, čim bolj sem čutila neznosnost življenja v Domu, čim večje je bilo sovraštvo do tete. In Maks, Maks; vsa sem drhtela, če sem pomislila na njegove svetle oči, na njegovo močno roko in energični glas. In nenkrat, Bog ve odkod, mi je prišla misel, da me je teta oddala v zavod radi Maksa! Strašna žalost me je obšla, ne, to ni žalost, občutek nezasluzene krivice je, ki mi je grizla v dušo.

Šele proti jutru sem zaspala, zaspala s sklepom v srcu, da pojdem k teti.

Po zajtrku sem srečala Reziko na hodniku. Na sebi je imela najlepšo obleko in obraz ji je žarel nepričakovane sreče. V prvem hipu me je zbudel čuden domislek: »Lepa je in jaz sem še

majhna in nisem še lepa.« Hotela sem molče, s povešenim pogledom mimo, toda Rezika me je ustavila, prijala me razigrano za roko ter me poljubila. V zadregi sem se ji hotela iztrgati, a ona je hitela vame in vzklikala.

»Saj sem vedela, vse bo še dobro!«

Nepopisno otroško veselje ji je sijalo iz oči in na ustnah ji je igral blažen nasmeh, poln brezskrbnosti in miline.

»Kaj me gledaš tako začudeno? Ti, otrok, ti, začudeni. Teta mi piše in nazaj pojdem!«

Mene je ta vest neizmerno zbodla.

»Kdaj je pisala?«

»Danes; zdaj. Glej!« in izvlekla je tetino vizitko iz žepa. »In piše prijazno, naj pridem, da se vse pomeniva.«

»Tudi jaz pojdem, meni je tudi pisala!«

V glavi mi je zašumelo. Sama ne vem, kako sem prišla do teh besed. Ustrašila sem se lastnega glasu ter povescila pogled, da bi mi ne videla laži v očeh in rdečice, ki mi je udarila v lice.

»Reš?« se je začudila Rezika.

»Da!« sem prikimala in se čutila že bolj trdno.

»Tudi tako prijazno? Dobro volje mora biti in dobrega srca je tvoja teta.«

»Da, dobrega!« sem pritrdila.

»Ali pojdeš takoj?«

»Takoj!« Nejasno mi je bilo, kako trdno in odločno sem lagala in postajala pogumnejša. Iz vseh želj je vstala najsilnejša, da ne ostanem več v zavodu. Občutila sem sram pred ljudmi, da sem morala hoditi v vrsti po ulici in da so se mi fantje, tako veliki kakor Maks, nasmehovali. In tudi Maks se je gotovo norčeval iz mene.

»Podvizaj se, pa te počakam!«

Čez par minut sva hiteli proti hiši tete Marte. Srce mi je burno bilo, na stopnicah sem se hotela že vrniti, toda Rezika me je držala za roko in pritisnila na zvonec. Magda je odprla. Hoteli sva takoj k teti, a Magda je položila prst na usta in opomnila:

»Svetnik Zobnik je v salonu.«

»Meni se mudi!« je dejala Rezika in odprla vrata v salon. Videla sem, kako je planila teta po koncu in vsa zaripla v obraz stopila proti meni, ko je prišla do besede.

»Kaj delaš ti tukaj, Tinica?« je dejala z osornim glasom.

»Sem mislila . . .« sem zajecjlala in solze so mi oblile lice. Teta pa je mrko zrla vame ter pokazala vrata.

»Ostani v kuhinji!«

Rezika je osupla ostala v salonu ter boječ pogledovala svétnika, ki je stal pri oknu. Odšla sem k Magdi. Magda je lupila jabolka za povitek in bila slabe volje.

»Ali nisem še dovolj močna?« je godrnjala sama pri sebi. »Čemu pa bo? Komaj smo se rešili tega pohujšanja!«

Se ni olupila drugega jabolka, ko se je iz salona razlegel ostrí glas tete Marte in še močnejši odgovori Rezike. Stisnila sem se k vratom in poslušala.

»Rezika, bodi pametna,« je mirila teta, »kaj hočeš tu? Služba, ki sem ti jo našla, je dobra; da je v Zagrebu, še nič ne de! In vzemi denar, ki ti ga ponujam!«

»Z drugimi besedami: izginem naj in molčim naj!« je zasmehljivo kriknila Rezika. »Za ves svet ne, dà, za ves svet ne!«

»Rezika, ne bodi vendar taka!« jo je tolažil dr. Zobnik. »Vzemi, če ti ponuja gospa.«

»Ne, in ne!« je ponovila Rezika. »Z denarjem me ne boste, ne, kupili me ne boste! Sram vas bodi, sram vse skupaj! Za kakšno me pa imate!«

»Tako, tako!« je bruhnila teta. »In če mi boš lazila za Maksom, te izročim policaju, da, policaju, nesramnica!«

Kaj se je zgodilo v salonu, ne vem: kakor bi bil padel udarec na lice, Rezika je nekaj kriknila, teta je zavpila, nekaj je zropotalo na tla; na hodnik je planila Rezika.

»Tako, in zdaj povem ljudem, vse povem, da, vse povem!« je zaripla, vsa zmršena in besna vpila proti izhodu. »Vse povem, na policiji in na sodnji in na cesti ljudem! Taka sem; če sem, kdo je kriv, kdo je kriv?«

V meni je vse oledenelo. To se je izvršilo tako naglo, da nisem prišla k besedi, ko je že hitela po stopnicah navzdol in vpila, da je odmevalo v stopnjišču.

»Vse povem, vse povem; na policiji in na sodnji in na cesti ljudem!«

Odprla sem vrata v sobo; na tleh je ležala razbita skupina gracij sredi bankovcev, razstlanih okoli nje. Teta je slonela ob oknu, srepro gledala predse in ponavljala:

»Ta škandal, da je moralo priti do tega škandala!«

Jaz nisem razumela še ničesar, obšel me je le strašen stud in gnus pred nečem neznanim. Kdaj in kako je odšel sodni svetnik, se ne spominjam. Teta je strmela predse; v njenih očeh je odsevala obupna brezbržnost in kakor prestana, dopolnjena, že davno pričakovana groza:

»Ta škandal, ta strašni škandal!«

V kuhinji je sklepala roke stara Magda in čudno blažen usmev ji je igral na licu:

»Za pokoro, Gospod Bog, za naše grehe!«

Jaz ne razumem ničesar, toda vse bom še poizvedela, do pičiče vse, da me ne zaduši ta nejasna in težka zoprnost, ki mi polni dušo.